

NOTITIE

Gemeente Tynaarlo
S. Dekker
Postbus 5
9480 AA Vries

DATUM: 11 augustus 2022
ONS KENMERK: 22-0547/22.06169/AnnBa
AUTEUR: A.R. Balk
PROJECTLEIDER: A.R. Balk
STATUS: concept
CONTROLE: J.H. van der Heide

Notitie update quickscan Prins Bernhardhoeve te Zuidlaren

Gemeente Tynaarlo is voornemens om op de voormalige Prins Bernhardhoeve te Zuidlaren woningbouw te realiseren. In 2019 is een quickscan uitgevoerd door Bureau Waardenburg, waaruit nader onderzoek volgde naar eekhoorn(nesten), roofvogels en uilen(nesten) en vleermuizen (Berg & Jipping, 2020). Tijdens de quickscan van 2019 is tevens een leger van een aanwezige bever gelokaliseerd (Berg & Jipping, 2020). De voorliggende notitie geeft een update van de quickscan op basis van een oriënterend veldonderzoek (d.d. 10 augustus 2022) en bronnenonderzoek. Tevens zijn de effecten van deze ingreep op beschermde soorten en gebieden (NNN en N2000) beoordeeld in het kader van de Wet natuurbescherming (Wnb).

Conclusie

Op basis van de beschikbare informatie kan geen uitsluitel worden gegeven over de betekenis van het plangebied voor vleermuizen, jaarrond beschermde nesten, boommarter, grote bosmuis en eekhoorns. Om hierover uitsluitel te kunnen geven is nader onderzoek nodig. Het onderzoek naar vleermuizen kost de meeste tijd; namelijk vier rondes tussen mei en oktober. Indien het plangebied van betekenis is voor deze soort(en), kan naar het oordeel van het bevoegd gezag een ontheffing van de Wnb noodzakelijk zijn. Aangezien het vorige onderzoek in 2018/2019 heeft plaatsgevonden en tijdens de quickscan al is gebleken dat natuurwaarden in het gebied zijn veranderd, is een update van het nader onderzoek noodzakelijk.

Bij de planning en uitvoering van de werkzaamheden dient rekening te worden gehouden met de aanwezigheid van algemene broedvogels om negatieve effecten op deze soorten - en daarmee overtreding van verbodsbepalingen van de Wnb - te voorkomen. Dit kan door te werken buiten het broedseizoen.

Het plangebied vormt leefgebied voor enkele algemeen voorkomende beschermde soorten grondgebonden zoogdieren en amfibieën. Werkzaamheden in het kader van de voorgenomen ingreep kunnen deze soorten treffen. Het gaat om soorten waarvoor een provinciale vrijstelling geldt voor overtreding van verbodsbepalingen bij werkzaamheden in het kader van ruimtelijke ontwikkeling. Een ontheffing is dus niet nodig.

Voor andere beschermde soorten heeft het plangebied geen betekenis of zijn negatieve effecten van de voorgenomen ingreep uitgesloten.

Er worden geen negatieve effecten verwacht op beschermde gebieden (Natura 2000 & NNN). Een Aeries-berekening is wel aan te raden om de effecten van de uitstoot van stikstof vast te stellen. Er worden geen beschermde houtopstanden gekapt in het project.

De in deze notitie gepresenteerde gegevens over beschermde soorten zijn ten minste tot twee jaar houdbaar (Bro art. 3.1.1a). Indien de in dit rapport beschreven ingreep wijzigt dan wel wordt uitgevoerd na augustus 2024 zal beoordeeld moeten worden of de gegevens nog representatief zijn. Als er gegronde redenen zijn om aan te nemen dat er ten aanzien van de aanwezigheid van beschermde dieren en planten wijzigingen hebben plaatsgevonden kan een actualisatie nodig zijn.

Deze conclusie wordt hieronder toegelicht.

Toelichting

Plangebied

Het plangebied bij de Prins Bernhardhoeve heeft een oppervlak van circa 20 ha. Dit betreft het voorterrein, de traverse en het achterterrein. Het plangebied ligt aan de noordoostkant van de bebouwing van Zuidlaren. Momenteel heeft het een bestemming als bedrijventerrein.

*Figuur 1 Links het uitzicht vanaf de laan richting de AH (braakliggend verhard terrein).
Rechts de bomenlaan met o.a. eiken.*

Voor de update van de quickscan is onderstaand onderzoeksgebied aangehouden. Het plangebied bestaat uit een oude eikenlaan, bosgebied en (momenteel) droogstaande sloten. Ook is er open verhard terrein aanwezig. Er zijn geen gebouwen aanwezig binnen het plangebied.

Figuur 2 Ligging plangebied (rood omkaderd) en het onderzochte deel (groen belijnd) (Esri Nederland, Community Map Contributors | Esri Nederland, beeldmateriaal.nl | Esri Nederland, Kadaster | Esri Nederland, AHN)

Voorgenomen ingreep

Informatie over de voorgenomen ingreep is aangeleverd door Suzanne Dekker van de gemeente Tynaarlo. Hierbij is onderstaande nieuwe kaart aangeleverd met in hoofdlijnen de huidige plannen. De bebouwing staat gepland tot aan de sloot waar in 2019 een bever

zich ophield. Alleen het groene gedeelte (zie bovenstaande figuur) is onderzocht, omdat alleen hier mogelijk bomen gekapt zullen worden.

Figuur 3 "praatplaat" de mogelijke toekomstige inrichting (gemeente Tynaarlo, 2022)

Wettelijk kader

Het onderzoek is uitgevoerd in het kader van de soortenbescherming zoals opgenomen in de Wnb. Bij toepassing van de Wnb worden drie beschermingsregimes onderscheiden: *Beschermingsregime soorten Vogelrichtlijn*, *Beschermingsregime soorten Habitatrichtlijn* en *Beschermingsregime andere soorten*. Voor een aantal landelijk algemeen voorkomende soorten amfibieën en grondgebonden zoogdieren van het *Beschermingsregime andere soorten* heeft de provincie een vrijstelling van verbodsbepalingen verleend voor werkzaamheden in het kader van ruimtelijke ontwikkeling en inrichting. Voor andere beschermde soorten geldt geen vrijstelling en kan een ontheffing nodig zijn als de werkzaamheden leiden tot overtreding van verbodsbepalingen van de Wnb.

Natura 2000

Het gebied ligt op ongeveer 2 km afstand van het Zuidlaardermeergebied en op ongeveer 2,6 km van het Drentsche Aa-gebied. Gezien de lokale aard van de werkzaamheden vallen geen effecten te verwachten, met uitzondering van de uitstoot van stikstof. Het is aan te raden om een Aeries-berekening te laten uitvoeren.

Natuurnetwerk Nederland

Het plangebied grenst aan het Natuurnetwerk Nederland (Figuur 4). De provincie Drenthe kent geen externe werking voor het Natuurnetwerk Nederland (NNN). Dit houdt in dat het

beleid van het NNN niet geldt voor omliggende gebieden. Hierdoor zijn directe effecten op de NNN uit te sluiten en is het toetsingskader van de NNN niet van toepassing.

Houtopstanden

De Wet natuurbescherming beschermt houtopstanden met een oppervlakte van minimaal 10 are (1000 m²) en rijbeplantingen die bestaan uit meer dan 20 bomen (art. 1.1).

Met de ingreep worden geen houtopstanden gekapt. De te kappen bomen staan namelijk binnen de bebouwde kom. De regels ten aanzien van houtopstanden zijn in dergelijke gevallen niet van toepassing

Methodiek onderzoek

Voorliggende toetsing in het kader van de Wnb is opgesteld op basis van een eenmalig veldbezoek, de huidige ter beschikking staande kennis en inschattingen van deskundigen. Effecten zijn bepaald en beoordeeld op basis van de functie van het plangebied van beschermde soorten en de voorgenomen ingreep.

Voor een actueel overzicht van beschermde soorten die in de regio voorkomen is de Nationale Databank Flora en Fauna (NDFF) geraadpleegd op 10 augustus 2022. Bij het raadplegen van de NDFF is uitgegaan van een zoekgebied met een straal van ca. drie km om het plangebied en gegevens tot vijf jaar oud.

Het plangebied is op 10 augustus 2022 in de avond bezocht. Tijdens het terreinbezoek is zoveel mogelijk concrete informatie verzameld met betrekking tot de aan- of afwezigheid van beschermde soorten (zicht- en geluidswaarnemingen, sporenonderzoek naar de aanwezigheid van pootafdrukken, nesten, holen, uitwerpselen, haren, etc). Op basis van terreinkenmerken en *expert judgement* is beoordeeld of het terrein geschikt is voor de in de regio voorkomende beschermde soorten.

Functie van het plangebied voor beschermde soorten

Het plangebied bestaat uit een oude eikenlaan, bosgebied en droogstaande sloten. Ook is er open verhard terrein aanwezig. Op basis van verspreidingsgegevens (NDFF) en aanwezig biotoop wordt geconcludeerd dat het plangebied geen betekenis heeft voor (uitsluitend) gebouw bewonende soorten vogels en vleermuizen, aangezien er geen gebouwen in het plangebied staan. De (mogelijke) betekenis van het plangebied voor overige soorten is in deze notitie in detail beschreven en beoordeeld.

Planten

Op grond van verspreidingsgegevens (NDFF) en het veldonderzoek wordt geconcludeerd dat het plangebied géén betekenis heeft voor beschermde plantensoorten. Uit het plangebied en omgeving zijn geen waarnemingen van beschermde plantensoorten bekend. Tijdens het veldbezoek is vastgesteld dat het plangebied ook geen geschikte groeiplaatsen biedt voor beschermde plantensoorten en zijn ook geen beschermde plantensoorten waargenomen. De grond is naar verwachting voedselrijk; de overige plantensoorten wijzen hierop. Over het algemeen komen op voedselrijke grond geen beschermde soorten planten voor.

Ongewervelden

Op grond van verspreidingsgegevens (NDFF) en het veldonderzoek wordt geconcludeerd dat het plangebied géén betekenis heeft voor beschermde soorten ongewervelden. Uit het plangebied en omgeving zijn geen waarnemingen van beschermde soorten ongewervelden bekend. Tijdens het veldbezoek is vastgesteld dat het plangebied ook geen geschikt habitat biedt voor beschermde soorten en zijn ook geen beschermde soorten waargenomen. Er zijn geen essentiële waardplanten aanwezig, zoals boswilg voor de grote weerschijnvlinder.

Amfibieën

Op grond van verspreidingsgegevens (NDFF) en het veldonderzoek wordt geconcludeerd dat het plangebied géén betekenis heeft voor beschermde amfibieënsoorten. In het plangebied en omgeving ontbreken (geschikte) voortplantingswateren. De sloten zijn namelijk drooggevallen. Algemene soorten zoals de bruine kikker en gewone pad kunnen van het gebied gebruik maken als landhabitat.

Reptielen

Op grond van verspreidingsgegevens (NDFF) en het veldonderzoek wordt geconcludeerd dat het plangebied géén betekenis heeft voor beschermde soorten reptielen. Uit de omgeving zijn enkele waarnemingen van levendbarende hagedis en één waarneming van hazelworm bekend. Mogelijk zijn dit zwervende dieren van een verder weg gelegen populatie. Tijdens het veldbezoek is vastgesteld dat het onderzochte gebied ongeschikt is als habitat voor de levendbarende hagedis; in het bosgedeelte is onvoldoende zon. Het gedeelte wat wel open genoeg is om te zonnen, is verhard. Bovendien is het gebied te droog. De soort heeft de voorkeur voor vochtige gebieden, met name hoogveen en vochtige heide.

Grondgebonden zoogdieren

Het plangebied vormt (geschikt) leefgebied van algemeen voorkomende soorten zoogdieren van het '*Beschermingsregime andere soorten*' waarvoor een vrijstelling geldt voor overtreding van verbodsbepalingen bij ruimtelijke ingrepen. Alhoewel de boomarter niet bekend is in de zeer nabije omgeving, heeft het bos potentie voor deze soort. Er staan namelijk oude eiken, met mogelijk grote holtes op enige hoogte. Dat was momenteel door het bladerdek niet te beoordelen. Boomarters gebruiken ook wel eens grote nesten van bijvoorbeeld roofvogels als rustplek of als nest. Ook voor eekhoorns is het gebied zeer geschikt. Er zijn geen nesten waargenomen, maar deze kunnen door het bladerdek gemakkelijk zijn gemist. In de afgelopen paar jaar zijn er flinke stormen geweest waardoor bestaande nesten verloren kunnen zijn gegaan. Dit zal ertoe hebben geleid dat eekhoorns een nieuw nest hebben moeten bouwen, mogelijk op een nieuwe locatie. De grote bosmuis werd in de vorige quickscan benoemd als een soort waar nader onderzoek voor plaats moest vinden. Alhoewel deze soort niet bekend is in de NDFF, heeft het bos toch potentie voor de soort. Er wordt namelijk weinig gericht onderzoek gedaan naar deze verborgen levende muis. Bovendien neemt hij de laatste jaren erg toe.

Er is specifiek gezocht naar beversporen, maar beide sloten stonden droog. Er zijn dan ook geen verse sporen zoals knaagsporen, legers of wissels van bever aangetroffen. Het kan worden aangenomen dat de bever het gebied (geruime tijd) verlaten heeft.

Op grond van verspreidingsgegevens (NDFF) en het veldonderzoek wordt geconcludeerd dat het plangebied géén betekenis heeft voor andere beschermde soorten grondgebonden zoogdieren.

Vleermuizen

De aanwezigheid van verblijfplaatsen van vleermuizen in het plangebied is reeds vastgesteld. In het najaar van 2019 en voorjaar van 2020 zijn vier paarverblijfplaatsen van ruige dwergvleermuis gevonden, één van gewone dwergvleermuis en een zomerverblijfplaats van de rosse vleermuis. Tijdens de quickscan werden vleermuizen gehoord in twee eiken. Omdat het vlak voor zonsondergang was, is gewacht tot het moment van uitvliegen. De sociale roepjes van rosse vleermuizen zijn met het blote oor hoorbaar. Zij vliegen vroeg uit (rond zonsondergang). De vleermuizen in deze holte vlogen pas veel later uit; de eerste om twintig minuten na zonsondergang en vervolgens pas meerdere met 25 minuten na zonsondergang. Ook leken de vleermuizen te klein voor rosse vleermuizen. Dit wijst op watervleermuis, maar doordat geen batdetector voorhanden was, is dit niet met zekerheid te zeggen. Er vlogen vijf vleermuizen uit de eik die tussen het fiets- en voetpad staat, toen werd het te donker om ze waar te nemen. Dit geeft ook duidelijk aan dat de situatie wat betreft vleermuizen is veranderd; in 2018/2019 zijn op die locatie geen rosse – of watervleermuizen waargenomen. Alleen een eind verderop werd een kleine verblijfplaats van rosse vleermuis aangetroffen. Dit laat zien dat een update van het onderzoek inderdaad noodzakelijk is. Ook in de rest van het onderzochte gebied zijn volop holtes aanwezig die zeer geschikt ogen voor vleermuizen, zoals oude spechtengaten.

Het plangebied maakt mogelijk deel uit van het foerageergebied van vleermuizen. Het betreft – op basis van de aard en omvang en de omgeving - geen essentieel foerageergebied (d.w.z. essentieel voor het functioneren van een verblijfplaats). In het plangebied is ook geen (essentiële) vliegroute van vleermuizen aanwezig. Er blijven voldoende lijnvormige elementen aanwezig als geleiding.

Figuur 2 links de eikenboom met de holte waarin zich vleermuizen bevinden, rechts een close-up daarvan

Vogels

Tijdens het veldbezoek zijn geen nesten van vogels met een jaarrond beschermde nestplaats¹ vastgesteld in de bomen binnen het plangebied. Wel is een veer van de havik gevonden, vlakbij een plek met poepresten van een roofvogel of uil (aan het einde van de sloot onder bomen). In 2020 heeft nader onderzoek uitgewezen dat er geen jaarrond beschermde nesten aanwezig waren. Ten noorden van het plangebied zijn nog steeds roekennesten aanwezig.

Het bladerdek verhinderde het zicht op eventuele jaarrond beschermde nesten. Ze kunnen hierdoor niet worden uitgesloten. Een visuele inspectie als de bomen bladerloos zijn (ongeveer eind oktober) kan uitwijzen of de bomen inmiddels wel potentieel jaarrond beschermde nesten hebben. Indien dit het geval is, kan onderzoek volgens het protocol van BIJ12 voor buizerd uitwijzen of een nest inderdaad gebruikt wordt door een roofvogel of uil. Het plangebied vormt tevens geschikt broedbiotoop van algemeen voorkomende vogels waarvan de nestplaats niet jaarrond beschermd is.

Effecten van de ingreep

Negatieve effecten op andere beschermde soorten dan die hieronder worden besproken als gevolg van de voorgenomen ingreep zijn uitgesloten. Voor andere beschermde soorten heeft het plangebied namelijk geen betekenis.

¹ Op grond van door het voormalige ministerie van LNV verstrekte handreikingen worden nesten van de volgende soorten als jaarrond beschermde nestplaatsen beschouwd: boomvalk, buizerd, gierzwaluw, grote gele kwikstaart, havik, huismus, kerkuil, oehoe, ooievaar, ransuil, roek, slechtvalk, sperwer, steenuil, wespandief, zwarte wouw.

Grondgebonden zoogdieren en amfibieën

Grond- en graafwerkzaamheden kunnen algemeen voorkomende grondgebonden zoogdieren en amfibieën van het '*Beschermingsregime andere soorten*' treffen. Voor deze soorten geldt een vrijstelling in het kader van ruimtelijke ontwikkeling en is dus geen ontheffing nodig. Het betreft algemeen voorkomende soorten (lokaal, regionaal en landelijk) en het aantal dieren dat potentieel gemoeid is met de (lokale) ingreep is beperkt. De gunstige staat van instandhouding van deze soorten is daarom niet in het geding. Dit geldt niet voor de grote bosmuis, boommarter en eekhoorn. Dit zijn nationaal beschermde soorten die niet zijn vrijgesteld van bescherming. De werkzaamheden kunnen deze soorten schaden. Om vast te stellen of deze aanwezig zijn, is nader onderzoek nodig en eventueel een ontheffing.

Bij het verwijderen van de boomstobbe kan een naastgelegen hol van bosmuis verloren gaan. Door middel van een controle op bosmuis-holen kan worden vastgesteld of deze aanwezig zijn bij de te kappen bomen. Er kan niet worden bepaald of de nesten van de gewone -, of de grote bosmuis zijn. Indien dergelijke holen aanwezig zijn, is nader onderzoek met behulp van inloopvallen noodzakelijk om vast te stellen van welke soort muis de holen zijn.

Van de boommarter kunnen door de kap van bomen mogelijk rust- of nestplaatsen verdwijnen. Een zelfde scan als voor jaarrond beschermde nesten dient plaats te vinden om de daadwerkelijke potentie van het gebied te bepalen.

Het kappen van bomen kan ertoe leiden dat nesten van de eekhoorn verloren gaan. Om vast te stellen of deze nesten aanwezig zijn, is nader onderzoek nodig in de winterperiode, net als voor de jaarrond beschermde nesten en boommarter. Indien er (mogelijke) nesten aanwezig blijken te zijn, dient vervolgens worden vastgesteld of eekhoorns actief gebruik maken van deze nesten in het voorjaar van 2023.

Vleermuizen

Indien vleermuizen in een te kappen boom verblijven, kunnen de voorgenomen werkzaamheden leiden tot het vernielen van verblijfplaatsen van vleermuizen en mogelijk het doden van dieren.

Om uitsluitel te kunnen geven over de huidige betekenis van de bomen voor vleermuizen is nader onderzoek nodig. Op basis van de resultaten van dit nader onderzoek kan worden vastgesteld of een ontheffing van de Wnb nodig is en of mitigerende en compenserende maatregelen nodig zijn. Bij voorkeur wordt eerst nader bepaald welke bomen, of in welke bomenrij gekapt dient te worden, zodat het nader onderzoek meer gericht kan worden op de te kappen bomen.

Vogels

Werkzaamheden in het broedseizoen kunnen er toe leiden dat nesten van vogelsoorten die in gebruik zijn beschadigd raken of verlaten worden door de oudervogels als gevolg van verstoring. Als gevolg van de voorgenomen ingreep kunnen jaarrond beschermde nesten verloren gaan, indien zij voorkomen. Voor deze soorten dient nader onderzoek uitgevoerd te worden.

Beoordeling Wet natuurbescherming

- Voor het vernietigen van nesten die in gebruik zijn en het verstoren van in gebruik zijnde nesten van vogels zodanig dat broedsels mislukken is geen ontheffing mogelijk (Wnb artikel 3.1 lid 2). Het vernietigen en verstoren van in gebruik zijnde nesten moet worden voorkomen (zie randvoorwaarden hieronder).
- Het vernietigen van jaarrond beschermde nesten moet worden voorkomen. Nader onderzoek moet uitwijzen of zij aanwezig zijn.
- Het vernietigen of aantasten van verblijfplaatsen van vleermuizen is een overtreding van de Wnb artikel 3.5 lid 1 en 4. Uit nader onderzoek moet blijken waar vleermuizen precies aanwezig zijn. Indien schade aan verblijfplaatsen niet te voorkomen is, is een ontheffing van de Wnb nodig. Om een ontheffing aan te kunnen vragen moet tevens het wettelijk belang van de ingreep worden onderbouwd en moeten alternatieven zijn onderzocht.
- Het vernietigen van verblijfplaatsen van boommarter, eekhoorn en grote bosmuis is een overtreding van de Wnb artikel 3.10 lid 1 a en b. Hun voorkomen dient nader onderzocht te worden. Indien schade aan deze soorten en hun verblijfplaatsen niet te voorkomen is, is een ontheffing van de Wnb nodig.
- De bever maakt niet langer gebruik van het gebied. De werkzaamheden zullen dan ook niet leiden tot het overtreden van verbodsbepalingen voor deze soort.

Randvoorwaarden voor werkzaamheden in het kader van de voorgenomen ingreep

Het verstoren en vernietigen van vogelnesten die in gebruik zijn moet voorkomen worden om overtreding van verbodsbepalingen te voorkomen. Dit kan door het rooien van beplanting en (voorbereidende) (bouw)werkzaamheden buiten het broedseizoen uit te voeren. Voor het broedseizoen wordt in het kader van de Wnb geen standaard periode gehanteerd. De lengte en de aanvang van het broedseizoen verschilt per soort. Globaal moet voor het broedseizoen rekening gehouden worden met de periode half maart tot half augustus.

Nader onderzoek

Visuele inspectie in de winter

Door middel van een visuele inspectie ongeveer eind oktober kan worden vastgesteld of de bomen mogelijk jaarrond beschermde nesten, nesten van eekhoorn of holtes voor boommarter hebben.

Jaarrond beschermde nesten (bij aantreffen nesten in de winter)

Indien er potentieel jaarrond beschermde nesten aanwezig zijn in te kappen bomen, kan onderzoek volgens het protocol van BIJ12 voor buizerd uitwijzen of een nest inderdaad gebruikt wordt door een roofvogel of uil.

Eekhoorn (bij aantreffen nesten in de winter)

Twee bezoeken tussen april en september zullen uitwijzen of eekhoorns actief gebruik maken van de aangetroffen nesten.

Boommarter

Afhankelijk van de aangetroffen potentiële rust- of nestplek wordt het onderzoek zo efficiënt mogelijk ingericht. Bij voldoende zicht kan dit bestaan uit het zoeken naar uitwerpselen hoog in de boom. Bij onvoldoende zicht moet hier een alternatief voor worden gevonden.

Grote bosmuis

Door middel van een eenmalige, visuele controle op bosmuis-holen kan worden vastgesteld of deze aanwezig zijn bij de te kappen bomen. Er kan niet worden bepaald of de nesten van de gewone -, of de grote bosmuis zijn. Indien dergelijke holen aanwezig zijn, is nader onderzoek met behulp van inlooppvallen noodzakelijk om vast te stellen van welke soort muis de holen zijn.

Vleermuizen

Om eventueel als basis te kunnen dienen voor een ontheffingsaanvraag van de Wet natuurbescherming dient het vaststellen van zomer-, kraam-, paar- en winterverblijven van vleermuizen volgens het vleermuisprotocol 2021 te worden uitgevoerd. Dit onderzoek bestaat in totaal uit vier ronden in de periode mei t/m september:

- 1x in ochtend en 1x 's avonds in de periode half mei- half juli.
- 2x 's avonds in najaar (half augustus – september) zwermen winterverblijf en paarverblijfplaatsen.

Aanbevelingen

In 2019 was het IVN aangesloten bij het project en brachten zij ideeën in over de toekomstige inrichting. Door hier, waar mogelijk, gehoor aan te geven zal het gebied ecologisch verrijkt worden. Van belang is met name het gebruik van inheemse soorten bomen, struiken en kruiden(mengsels) van verschillende groeihoogtes. Bij voorkeur zijn ze zelfs afkomstig uit de nabije omgeving. Hierdoor worden insecten zoals dagvlinders en bijen aangetrokken. Ook een ecologisch verantwoord beheer in de toekomst is van groot belang voor het succes van de inrichting.

Voor toekomstige bewoners die graag in het groen wonen, ziet een dergelijke inrichting er aantrekkelijk uit. Bovendien draagt een weinig verharde ondergrond bij aan waterberging, een steeds belangrijker onderwerp.

In woningen kunnen diverse soorten nestkasten ingebouwd worden. Bijvoorbeeld kasten voor huismussen en vleermuizen. Deze kasten kunnen geheel weggewerkt worden in de gevel of juist op een ludieke manier met hun vormgeving onder de aandacht gebracht worden. Met een informatief paneel of picknicktafel kunnen de bewoners en hun gasten zien waarom voor een bepaalde inrichting is gekozen. Hierdoor zullen ze er ook meer waardering voor krijgen of van kunnen genieten.

Literatuur

NDFF, 2022(i). Nationale Databank Flora en Fauna Uitvoerportaal

<https://ndffecogrid.nl/uitvoerportaal/secure/index.zul> Geraadpleegd op 10 augustus 2022.

Voor vragen over deze notitie kunt u contact opnemen met A.R. Balk.

Akkoord voor uitgave: Kwaliteitszorg Bureau Waardenburg bv
Ir G.H. Bonhof

Paraaf:

Bureau Waardenburg bv is niet aansprakelijk voor gevolgschade, alsmede voor schade welke voortvloeit uit toepassingen van de resultaten van werkzaamheden of andere gegevens verkregen van Bureau Waardenburg bv; opdrachtgever vrijwaart Bureau Waardenburg bv voor aanspraken van derden in verband met deze toepassing.

© Bureau Waardenburg bv / Gemeente Tynaarlo

Dit rapport is vervaardigd op verzoek van opdrachtgever en is zijn eigendom. Niets uit dit rapport mag worden veeleenvoudigd en/of openbaar gemaakt worden d.m.v. druk, fotokopie, digitale kopie of op welke andere wijze dan ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de opdrachtgever hierboven aangegeven en Bureau Waardenburg bv, noch mag het zonder een dergelijke toestemming worden gebruikt voor enig ander werk dan waarvoor het is vervaardigd.

Lid van de branchevereniging Netwerk Groene Bureaus. Het kwaliteitsmanagementsysteem van Bureau Waardenburg bv is gecertificeerd door EIK Certificering overeenkomstig ISO 9001:2015. Bureau Waardenburg bv hanteert als algemene voorwaarden de DNR 2011, tenzij schriftelijk anders wordt overeengekomen.

Bureau Waardenburg, Varkensmarkt 9 4101 CK Culemborg, 0345 51 27 10, info@buwa.nl, www.buwa.nl